

Uppdrag att följa upp och stödja det fortsatta regionala arbetet för integration och mångfald i tillväxtarbetet

Rapportering Näringsdepartementet 27 mars 2017

20170322

Dnr Ä 2017-503

Uppdrag att följa upp och stödja det fortsatta regionala arbetet för integration och mångfald i tillväxtarbetet. N2015/08958/FF

Beslutet att godkänna denna delrapport har fattats av avdelningschef Anna Bunger.

Handläggningen har gjorts av Helena Nyberg Brehnfors och Jenny Idebro. Den sistnämnda var föredragande för ärendet.

Stockholm 20170323

Anna Bunger

Jenny Idebro

Sammanfattning

Tillväxtverket har fått i uppdrag av regeringen att följa upp och stödja det regionala arbetet för integration och mångfald i tillväxtarbetet. Tillväxtverket ska stödja regionalt utvecklingsansvariga aktörer bland annat genom metodutveckling och spridning av lärande regionala exempel.

Detta genomförs som en del av regeringsuppdraget Jämställd regional tillväxt 2016-2018 där regionalt utvecklingsansvariga aktörer arbetar med att genomföra handlingsplaner utifrån ett intersektionellt perspektiv. De insatser som genomförs ska leda till hållbara resultat genom att jämställdhet utifrån ett intersektionellt perspektiv integreras i ordinarie verksamhet, exempelvis i styrdokument, beslutsprocesser, arbetssätt och rutiner.

Dessa två uppdrag ligger i linje med den nationella strategin för företagsfrämjande på lika villkor *Öppna upp!*

Det finns fortfarande omfattande utvecklingsbehov men uppdragen har bidragit till en mer jämställd regional tillväxt och ett mer utvecklat integrations- och mångfaldsperspektiv i det regionala tillväxtarbetet.

Innehåll

Sammanfattning.....	5
1 Uppdraget.....	9
1.1 Bakgrund.....	9
1.2 Syfte och mål.....	10
1.3 Målgrupp.....	10
2 Metod.....	11
2.1 Kopplingar till andra uppdrag.....	11
2.2 Intersektionalitet.....	12
3 Genomförande på regional nivå.....	13
3.1 Behovs- och nulägesanalyser.....	13
3.2 Regionala handlingsplaner med ett intersektionellt perspektiv.....	13
4 Tillväxtverkets stöd till det regionala arbetet.....	15
4.1 Fördelning av medel.....	15
4.2 Metodutveckling.....	16
4.2.1 Metodstöd.....	16
4.2.2 Träffar för erfarenhetsutbyte.....	16
4.2.3 Extern referensgrupp.....	17
4.2.4 Kunskapsutveckling.....	17
4.2.5 Utvärderingar.....	18
4.3 Integrationsinsatser för nyanlända.....	18
4.3.1 En snabbare integration.....	19
4.3.2 Mångfald i kompetensbasen.....	19
4.3.3 Snabbspår företagande.....	20
4.4 Spridning av lärande regionala exempel.....	20
4.4.1 Pilotprojekt inom <i>Öppna upp!</i>	20
4.4.2 Antologi om pilotprojekten <i>Öppna upp!</i>	21

1 Uppdraget

1.1 Bakgrund

Företag och regioner möter ständigt nya samhällsutmaningar. Att tänka nytt och att förnya sig är avgörande för att företag och regioner ska klara sig över tid, vara en del av en hållbar utveckling och kunna möta morgondagens konkurrensvillkor i en global ekonomi. I ett omställnings- och förnyelsearbete behöver både företag och regioner tillvarata olika typer av kunskaper och erfarenheter för att möta de krav omvärlden ställer. Företag är beroende av att kunna rekrytera rätt kompetens och utveckla kunskap för att bli mer konkurrenskraftiga. Ur företagets perspektiv blir även den regionala attraktionskraften viktig i sammanhanget.

Tillväxtverket har fått i uppdrag av regeringen att följa upp och stödja det regionala arbetet för integration och mångfald i tillväxtarbetet. Detta genomförs som en del av regeringsuppdraget Jämställd regional tillväxt 2016-2018.

Tillväxtverket har också regeringens uppdrag att utveckla arbetet för jämställd regional tillväxt genom stöd, samordning och lärande riktat till länsstyrelser, landsting och samverkansorgan med ett regionalt utvecklingsansvar under 2016-2018. Tillväxtverket har valt att genomföra detta uppdrag med ett intersektionellt perspektiv där mångfald och integration är en viktig del. Tillväxtverket ska stödja regionalt utvecklingsansvariga aktörer bland annat genom metodutveckling och spridning av lärande regionala exempel.

Som grund för Tillväxtverkets arbete med integration och mångfald finns den nationella strategin för företagsfrämjande på lika villkor *Öppna upp!* Utgångspunkten är att jämställdhet, mångfald och företagsfrämjande på likvärdiga villkor ingår i en helhet för att mångfalden fullt ut ska kunna tas till vara i det regionala och nationella tillväxtarbetet. Utifrån Tillväxtverkets uppdrag att främja en hållbar regional tillväxt är det viktigt att alla har samma möjligheter att starta och utveckla företag och idéer.

Genom dessa insatser kan vi stärka regioner, och i förlängningen företag, i omställnings- och förnyelsearbetet genom att skapa förutsättningar och förstärka att jämställdhet och mångfald används som verktyg för att uppnå starkt konkurrenskraft.

1.2 Syfte och mål

Syftet är att alla ska ha samma möjligheter att nå inflytande i det regionala tillväxtarbetet och få lika tillgång till tillväxtresurserna.

Målet för uppdraget är att de regionalt utvecklingsansvariga aktörerna upplever att Tillväxtverket har gett stöd till regionerna i deras arbete med integration och mångfald i det regionala tillväxtarbetet genom metodutveckling och spridning av lärande regionala exempel.

1.3 Målgrupp

Målgrupp för uppdraget är aktörer med regionalt utvecklingsansvar.

2 Metod

Tillväxtverket följer upp och stödjer det regionala arbetet för integration och mångfald i tillväxtarbetet. Metodutvecklingen sker bland annat genom ett upphandlat metodstöd. Parallellt med insatser för metodutveckling arbetar Tillväxtverket med att sprida goda exempel som ska bidra till ett lärande.

Metoden för genomförandet bygger på lärdomar och rekommendationer från följeforskningen inom uppdragen *Resurscentra för kvinnor, Jämställd regional tillväxt* och *Främja kvinnors företagande*. Den nationella strategin för företagsfrämjande på lika villkor *Öppna upp!* har varit tongivare och en grund för uppdraget.

Sammantaget har följande behov identifierats, att:

- utveckla och arbeta mer samlat och samordnat
- anlägga fler dimensioner i arbetet med jämställdhet så som exempelvis intersektionalitet
- förstärka och säkerställa att arbetet har hög relevans för det regionala tillväxtarbetet
- förstärka *hur* jämställdhet och mångfald kan användas som ett verktyg för att uppnå andra värden till gagn för det regionala tillväxtarbetet
- tillgång till resurser är viktigt för att nå långsiktiga resultat i arbetet
- det behövs en nationell sammanhållande funktion där kunskap genereras och erfarenheter utbyts
- det behövs erfarenhetsutbyte och kunskapsöverföring på interregional nivå

2.1 Kopplingar till andra uppdrag

För att uppdraget att följa upp och stödja det regionala arbetet för integration och mångfald i tillväxtarbetet ska få så stor genomslagskraft som möjligt har Tillväxtverket valt att genomföra det som en del av regeringsuppdraget *Jämställd regional tillväxt*.

Det finns även tydliga kopplingar till den nationella strategin för företagsfrämjande på lika villkor *Öppna upp!* Strategin har som mål att alla som vill starta, driva och utveckla företag ska kunna göra det på likvärdiga villkor, oavsett kön, ålder, företagsform, bransch eller företagsform. Arbetet med att implementera strategin, exempelvis de 7 pilotprojekten som beskrivs under avsnittet 4.4.1, görs tillsammans med insatser för jämställd regional tillväxt och integration av nyanlända och mångfald som projekt för *En snabbare integration, Mångfald i kompetensbasen, Snabbspår* och *Enklare vägar till jobb*.

2.2 Intersektionalitet

Tillväxtverket har förstärkt arbetet med integration och mångfald genom att arbeta brett med ett intersektionellt perspektiv. Det har en grundläggande betydelse för hur uppdraget genomförs både på nationell och på regional nivå.

Begreppet intersektionalitet innebär att maktordningar baserade på kategorier som kön, ålder, ras, etnicitet, sexualitet, funktionalitet och klass samverkar med varandra på olika sätt och skapar ojämlikheter och diskriminering.

Genom kunskap om intersektionalitet och om förutsättningar för olika branscher och företagsformer kan vi skapa ett företagsfrämjande på lika villkor. Den intersektionella ansatsen innebär en ökad samordning mellan uppdragen och Tillväxtverket blir därmed tydligare i vårt nationella stöd.

3 Genomförande på regional nivå

Ingångsvärdet för utformning och genomförande av uppdraget är att de insatser som genomförs ska leda till hållbara resultat genom att jämställdhet utifrån ett intersektionellt perspektiv integreras i ordinarie verksamhet, exempelvis i styrdokument, beslutsprocesser, arbetssätt och rutiner.

Upplägget skapar utrymme att från början integrera jämställdhet, integration och mångfald i det regionala tillväxtarbetet och har en tydlig inriktning på metodutveckling och lärande regioner emellan.

3.1 Behovs- och nulägesanalyser

Ett första steg i arbetet med jämställdhet utifrån ett intersektionellt perspektiv var att regionalt utvecklingsansvariga aktörer tog fram nuläges- och behovsanalyser. Behovs- och nulägesanalyserna utformades till stor del efter prioriteringarna i *En nationell strategi för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015-2020*. Varje region fick i uppdrag att specificera 2-3 prioriteringar för sitt fortsatta arbete.

3.2 Regionala handlingsplaner med ett intersektionellt perspektiv

Under hösten 2016 genomförde Tillväxtverket en riktad utlysning där regionalt utvecklingsansvariga aktörer fick inkomma med en projektansökan tillsammans med regionala handlingsplaner för jämställd regional tillväxt utifrån ett intersektionellt perspektiv.

Syftet med de regionala handlingsplanerna är att alla ska ha samma möjligheter att nå inflytande i det regionala tillväxtarbetet och få lika tillgång till tillväxtresurserna. De innehåller aktiviteter och metodutveckling för att integrera jämställdhet utifrån ett intersektionellt perspektiv i det regionala tillväxtarbetet.

Handlingsplanerna innehåller mål, syfte, budget, aktiviteter, tidsplan, en beskrivning av samarbeten och plan för utvärdering för varje prioritering.

Det finns en stark ambition att tydligt koppla och integrera arbetet till regionala strategier, och då främst i de regionala utvecklingsprogrammen (RUP/RUS). Det görs antingen i processen när nya program tas fram eller i arbete med att revidera programmen. Regionerna har också kopplat arbetet till andra strategidokument så som regionala transportplaner, strategier för kompetensförsörjning och kulturplaner. Ett annat område som många regioner har valt att arbeta med är att förbättra sina interna processer för exempelvis handläggning av projektmedel.

De fyra områden som de flesta regionalt utvecklingsansvariga aktörer har valt att arbeta med är entreprenörskap och företagande, innovationssystem, infrastruktur och sysselsättning och kompetensförsörjning.

4 Tillväxtverkets stöd till det regionala arbetet

4.1 Fördelning av medel

Efter att Tillväxtverket fått in samtliga behovs- och nulägesanalyser så fördelades medel till regionalt utvecklingsansvariga aktörer för att påbörja arbetet. Medlen användes bland annat för internt arbete hos regionalt utvecklingsansvarig aktör och upphandlingar av kunskapsunderlag.

Fördelningen utgick ifrån behovs- och nulägesanalyserna som bedömdes och utvärderades genom poängsättning med avseende på intersektionalitet, behov och logik och relevans. Utifrån denna bedömning hamnade regionerna i grupperna Bas, Plusnivå 1 och Plusnivå 2.

Basnivå	8 regioner
Plusnivå 1	10 regioner
Plusnivå 2	3 regioner

Basnivå	2016 [SEK]
Gotland	600 000
Halland	600 000
Kalmar	600 000
Sörmland	600 000
Uppsala	600 000
Västerbotten	600 000
Örebro	600 000
Östergötland	600 000

Plusnivå 1	2016 [SEK]
Blekinge	1 520 000
Dalarna	1 520 000
Gävleborg	1 520 000
Jämtland	1 520 000

Jönköping	1 520 000
Kronoberg	1 520 000
Norrbottn	1 520 000
Västra Götaland	1 520 000
Västmanlands	1 520 000
Västernorrland	1 520 000

Plusnivå 2	2016 [SEK]
Stockholm	3 000 000
Skåne	3 000 000
Värmland	3 000 000

4.2 Metodutveckling

4.2.1 Metodstöd

Tillväxtverket har upphandlat ett metodstöd för genomförandet av uppdraget av Sweco Strategy AB. Metodstödet har främst varit till för att stödja det regionala arbetet med att ta fram behovs- och nulägesanalyser, regionala prioriteringar samt handlingsplanerna för jämställd regional tillväxt utifrån ett intersektionellt perspektiv.

Utöver detta innefattar metodstödet också kollegialt utbyte mellan regionerna under 2016 och 2017. Syftet är att främja lärande mellan regionalt utvecklingsansvariga aktörer, dels på träffar för kollegialt lärande men också mellan träffarna. Det kollegiala lärandet är både efterfrågat och uppskattat av deltagarna och utgår ifrån de behov som finns regionalt.

4.2.2 Träffar för erfarenhetsutbyte

Tillväxtverket arrangerar träffar för erfarenhetsutbyte mellan regionalt utvecklingsansvariga aktörer och mellan regionalt utvecklingsansvariga aktörer och Tillväxtverket två gånger per år. Träffarna är en del av att samordna uppdraget och stötta regionalt utvecklingsansvariga aktörer i deras arbete med uppdraget jämställd regional tillväxt utifrån ett intersektionellt perspektiv. Träffarna är tillfällen för de medverkande att diskutera olika frågor och utbyta kunskap och erfarenheter. Under 2016 har fokus på träffarna varit integration och intersektionalitet i praktiken.

4.2.3 Extern referensgrupp

Tillväxtverket har tillsatt en extern referensgrupp som stöd under genomförandet 2016-2018. Syftet med att sammankalla en referensgrupp är att följa genomförandet av regeringsuppdraget och fungera som dialog-forum kring frågor som rör genomförandet. Referensgruppen består av företrädare för socialfonden, regionalfonden, forskning, särskilt sakkunniga i jämställdhet vid länsstyrelser och tre regioner. Referensgruppen sammankallas till två möten per år under 2016-2018 och består av:

- Carina Löfgren, Region Gävleborg
- Cuneyt Karabulut, ESF-rådet
- Elsmari Fjällström, Länsstyrelsen i Stockholms län
- Eva Wiberg, ERUF, Tillväxtverket
- Helene Brewer, Länsstyrelsen i Skåne län
- Helena Nilsson, Regionförbundet Kalmar län
- Yvonne von Friedrichs, Mittuniversitet

4.2.4 Kunskapsutveckling

Om stöd för att arbeta med ett intersektionellt perspektiv har Tillväxtverket tagit fram en kort film. Filmen ska på ett lättillgängligt sätt ge kunskap om vad intersektionalitet är. Filmen kommer att spridas under våren 2017 på Tillväxtverkets webb, till de aktörer som arbetar med jämställd regional tillväxt och på relevanta externa konferenser och seminarier.

En stor del av Tillväxtverkets verksamhet handlade också om att påverka förutsättningarna och villkoren för nyanländas anställning och företagande. Vårt fokus var att ta fram och sprida kunskap samt aktivt delta i andra aktörers kunskapsframtagande.

Under 2016 upphandlades och genomfördes flera studier för att få mer kunskap kring förutsättningar för integration i arbete och nyttan med ökad mångfald i arbetslivet. Vi tog fram tre studier som ska ge ökad kunskap om vad som krävs för att satsningar på etablering genom företagande eller matchning ska bli framgångsrika:

- *Migration, företagande och etablering.*
- *Utrikesfödda och företagens internationalisering. Ett kunskapsunderlag.*
- *Behovskartläggning avseende information och stöd till nyanlända nyföretagare.*

Sambandet mellan mångfald och tillväxt i små och medelstora företag, genomförd av Oxford Research är en studie som behandlar effekterna av mångfald ur ett kompetensförsörjningsperspektiv. Den visar på att det inte är möjligt att dra någon tydlig slutsats om direkta samband om man utgår från befintlig forskning. Det finns dock positiva erfarenheter hos företag och organisationer som arbetar med mångfald för att lösa kompetensförsörjningsbehov.

För att tillgängliggöra relevant information till nyanlända som vill starta företag i Sverige tog vi också fram ett informationsblad på svenska och engelska. Även vår publikation *Starta företag nästan utan pengar* har översatts till engelska, arabiska och persiska.

Kunskapen spreds såväl internt som externt. I juni 2016 hölls till exempel ett seminarium om nya metoder för att tillvarata utrikesföddas kompetens för företagens internationalisering. Utvärderingen från detta seminarium visade att alla som deltog hade fått ökad kunskap om detta.

4.2.5 Utvärderingar

Tillväxtverket har avropat en extern utvärderare som följer det regionala och nationella arbetet med syfte att öka kvaliteten i genomförandet. Utvärderaren kommer att lämna in delrapporter årligen och till sist en slutrapport för genomförande av hela regeringsuppdraget jämställd regional tillväxt 2016-2018.

Utvärderaren pekar på att det är viktigt att arbetet inte stannar på en strategisk nivå utan att jämställdhet, integration och mångfald i ökad utsträckning måste bli en del av det operativa och dagliga arbetet med regional tillväxt. Samtidigt krävs ett strategiskt och långsiktigt arbete för att alla ska ha samma möjligheter att nå inflytande i det regionala tillväxtarbetet och få lika tillgång till tillväxtresurserna.

En slutsats från delutvärderingen är att det generellt finns en insikt hos regionalt utvecklingsansvariga aktörer om *vad* och *varför* och vikten av att arbeta med jämställdhet inom det regionala tillväxtarbetet. Dock saknas fortfarande kunskap och kompetens om *hur* man arbetar med jämställdhetsintegrering och intersektionalitet. Därför arbetar Tillväxtverket särskilt med kunskapsstöd på området intersektionalitet och erfarenhetsutbyte och kollegialt utbyte regionerna emellan för att utbyta erfarenheter och lärande exempel.

4.3 Integrationsinsatser för nyanlända

Tillväxtverket arbetar för att underlätta för asylsökande och nyanlända att starta företag och att etablera sig på arbetsmarknaden i Sverige genom flera olika insatser. Det handlar dels om att ge människor som kommer till Sverige bättre möjligheter att försörja sig och bidra till samhället men också om att företag, organisationer och offentlig sektor har ett växande behov av kompetens och arbetskraft. Tillväxtverkets insatser syftar bland annat till att underlätta för företag att få tillgång till relevant kompetens på kortare och längre sikt. En del av insatserna är egeninitierade men vi har också ett regeringsuppdrag att utveckla snabbspår för företagare. Inom området samverkar Tillväxtverket med bland andra Migrationsverket, Arbetsförmedlingen och Skatteverket.

Målet med Tillväxtverkets insatser för nyanlända är att ta tillvara kompetens, erfarenhet och intressen hos nyanlända män och kvinnor. Med nyanlända menas asylsökande i Sverige som väntar på beslut om uppehållstillstånd och personer med permanent eller tillfälligt uppehållstillstånd som omfattas av lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare.

4.3.1 En snabbare integration

Genom 27 projekt för snabbare integration, som beviljades i slutet av 2015, fortsatte arbetet med att korta vägen till egen försörjning och delaktighet i samhället. Tillväxtverket anordnade fyra träffar med projektägarna för att ge möjlighet till erfarenhetsutbyte samt en ökad kunskap om projektområdena. Utvärderingen av en av träffarna visade att hela 93,8 procent hade fått ökad kunskap om sitt projektområde. 19 av 27 projekt ska inkomma med slutrapporter innan årsskiftet.

Tillväxtverket har följt projekten via Ramböll AB. Några preliminära resultat visar bland annat att vår integrationssatsning har varit relevant och svarat mot ett brett samhällsbehov. En framgångsfaktor är att lokalt fokus har stärkt projekten genom lokal och regional förankring. En utmaning som identifierades är bristande kunskaper om migrationsprocessen och regler för etablering.

4.3.2 Mångfald i kompetensbasen

I december 2015 utlyste Tillväxtverket medel till insatser för snabbare integration. Det beviljades medel till sju projekt med syfte att stärka integration genom en tydlig koppling till näringslivets kompetensförsörjningsbehov. Projekten genomfördes under 2016 och avslutades i december 2016. Projektägare var organisationer som arbetar för företagsutveckling och innovation samt IFS rådgivningscentrum. De sju beviljades sammanlagt 2 834 801 kronor.

En särskild satsning som riktades till kommunerna i Glasriket ledde till att ytterligare tre projekt beviljades medel för snabbare integration genom att kombinera det lokala arbetslivets behov med asylsökande och nyanländas kompetens. Projekten genomfördes av kommuner och hade inriktning på såväl industriyrken som svetsare och akademiker som lärare. Projekten beviljades 1 850 000 kronor. Till exempel har 12 nyanlända påbörjat det Industritekniska gymnasieprogrammet i Högsbo och en restaurang i form av socialt företag håller på att etableras i Nybro.

Projekten har bland annat rapporterat att det trots bra samarbete mellan myndigheter och näringsliv tar tid att få till stånd bra matchning av behov och kompetens, att företagens behov av snabbhet, specifik kompetens och verifierade kunskaper mm är svåra att förena med arbetsmarknadspolitiska insatser. Det kan behövas utbildning, stöd och en intermediärfunktion för att underlätta för företagen flera

olika modeller har utarbetats och testats i mindre utsträckning. Projekten har lyckats väl med att kartlägga näringslivets kompetensbehov och behov av stöd/kunskap men flera har haft svårt att få tillgång till kunskap om nyanländas kompetens vilket innebär att man inte kunnat matcha mot varken praktik eller arbete.

4.3.3 Snabbspår företagande

Ett regeringsbeslut om särskilt uppdrag till Tillväxtverket avseende snabbspår för företagare togs den 30 juni 2016. Regeringen avsatte 18 miljoner kronor till Tillväxtverket för att underlätta för nyanlända att snabbt starta företag i Sverige. Vi fick i uppdrag att, i samråd med Arbetsförmedlingen och i dialog med andra berörda aktörer, utarbeta och komplettera befintliga metoder och verktyg för att underlätta för nyanlända att snabbt starta företag i Sverige. Slutrapport av uppdraget ska lämnas till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) senast den 31 augusti 2017.

Som ett led i detta arbete utlyste Tillväxtverket medel till projekt avseende snabbspår för företagare med syfte att underlätta för nyanlända att starta företag i Sverige. Utlysningen var öppen juli-september 2016. Befintliga aktörer i det företagsfrämjande systemet som exempelvis rådgivarorganisationer och företagens egna organisationer kunde söka medel. Totalt 34 ansökningar kom in till Tillväxtverket varav 22 ansökningar beviljades medel. I september fördelade vi cirka 16 miljoner kronor till de 22 projekten, så kallade snabbspår.

Medlen ska användas till informations- och språkinsatser, nätverk och mentorskap. De gick till projekt som redan varit igång under en tid och har potential att nå goda resultat på relativt kort tid. De flesta insatser görs i storstadsområden men tanken är att de ska spridas över hela landet. Med dessa snabbspår tillvaratas nyanländas kompetens och erfarenhet samtidigt som näringslivet utvecklas. Vi inhämtade och spred kunskap till andra aktörer under andra halvåret. I november 2016 fick vi till exempel tillfälle att belysa frågan för cirka 40 personer, däribland aktörer med regionalt utvecklingsansvar på en konferens för regionalt utvecklingsansvariga inom ramen för Jämställd regional tillväxt.

4.4 Spridning av lärande regionala exempel

4.4.1 Pilotprojekt inom Öppna upp!

Utlysningen *Öppna Upp! Företagande och jämställd regional tillväxt på lika villkor* genomfördes under hösten 2015 och var en del av implementeringen av den nationella strategin för lika villkor i det företagsfrämjande systemet *Öppna upp!* Syftet med utlysningen var dels att ge stöd i arbetet för en jämställd regional tillväxt och dels att

föra in ett integrations- och mångfaldsperspektiv i det regionala tillväxtarbetet.

Ansökan kunde göras av regioner, landsting, samverkansorgan, länsstyrelser och kommuner som ville utveckla och arbeta för företagande och regional tillväxt på lika villkor oavsett kön, etnicitet, ålder eller bransch. Projekten skulle utveckla en metod, ett arbetssätt eller en förutsättning för att arbeta med företagande och regional tillväxt på lika villkor.

Tillväxtverket avsatte 2,2 miljoner kronor och beslutade att bevilja medel till 7 pilotprojekt. De 7 pilot-projekten som genomfördes var:

- Länsstyrelsen Västernorrland; *Inkluderande digitalisering*
- Länsstyrelsen i Stockholms län; *Stödstruktur för brobyggare*
- Hudiksvalls kommun; *Innovativt ledarskap – företagsfrämjande på lika villkor*
- Region Värmland; *Vad kostar det dig?*
- Region Blekinge; *KOMM IN - en kommunikationsmetodik för attitydförändring*
- Region Dalarna; *Regionala ledarskapet för inkluderad tillväxt*
- Regionförbundet i Västerbottens län; *Finansiering i Norr på lika villkor*

Pilotprojekten genomfördes under 2016. Flera av piloterna hade ett tydligt företagsfrämjande perspektiv och normkritisk kommunikation var ett återkommande tema. Kommunikation är även ett tema i strategin *Öppnar upp!* och betydelsefullt för att det företagsfrämjande systemet ska nå ut till en bredare målgrupp och i förlängningen att alla ska ha samma möjligheter att få lika tillgång till tillväxtresurserna. Två pilotprojekt arbetade med ledarskap på lika villkor och ett pilotprojekt hade fokus på integration.

4.4.2 Antologi om pilotprojekten *Öppna upp!*

Tillväxtverket har tagit fram en antologi fram om pilotprojekten inom *Öppna upp!* Antologin är ett sätt att samla och sprida kunskap om lärande regionala exempel och metoder för att arbeta med intersektionalitet. Målgruppen för Tillväxtverkets film och antologi är främst regionalt utvecklingsansvariga aktörer men också andra organisationer och företagsfrämjare som efterfrågar kunskap om metoder för ett praktiskt arbete med intersektionalitet. Antologin tas fram och kommer att spridas under våren 2017.

